

УДК 82-34:159.954.2

ДУДУРИЧ Віталій – аспірант кафедри філософії імені професора Валерія Григоровича Скотного, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, Дрогобич, 82100, Україна (dudurych@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1136-9052>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4727.39.139638>

ФЕНОМЕН «ФЕНТЕЗІ» ТА ЗДАТНІСТЬ ПРОДУКТИВНОЇ УЯВИ

***Анотація.** Мета статті полягає у виявленні істотних зв'язків феномену «фентезі» зі здатністю продуктивної уяви. Онтологічним суб'єктивним підґрунтям освоєння феномену «фентезі» постає продуктивна уява. Зі свого боку, фентезі здатне досить інтенсивно розвивати цю здатність, особливо у своїх класичних взірцях, – здатність переживати непрожите, залучатись до досвіду людства, навчатись дивитися на світ очима роду людського (а не просто занурюватись у вигаданий світ). Водночас фентезі має специфічну властивість вилучати індивіда із дійсності, розбезувати здатність продуктивної уяви, фантазії, і ти самим «збачувати» людину – за тієї умови, коли порушується розумна міра спілкування з цим дивовижним жанром.*

***Ключові слова:** фентезі, казка, продуктивна уява, традиція, захоплення.*

Постановка проблеми. «Фентезі» як окремий феномен для дослідження постала наприкінці минулого століття, проте її досить серйозний вплив на тих, хто входить у спосіб буття людської особистості, на їх орієнтації у світі об'єктивно потребує глибинної аналітики як самого феномену «фентезі», так і природи продуктивної уяви. Проблема полягає у тому, що треба зрозуміти природу притягальності «фентезійної реальності» для сучасної молоді та виокремити параметри реально-позитивного впливу фентезі на розвиток такої універсальної здатності, якою є продуктивна уява.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як літературний жанр феномен «фентезі» поставав у дослідженнях Т. Чернишової, О. Ковтуна, А. Гусарової, Ю. Кагарлицького, В. Гопмана, Т. Савицької, Дж.Р.Р. Толкіна, В. Проппа (досліджував особливості формування та спільні риси казок) та ін. З позиції культурології цей феномен студіювали А. Дьоміна, І. Вінтерле, Ю. Романова, О. Задорожна та ін.

Психолого-філософський вимір концепту «фентезі» так чи інакше міститься у працях К. Юнга (проблема архетипів), Г. Башляра, М.Л. фон Франц, А. Деміної, Ж. Бодрійяра, О. Печенкіної (проблема симулякрів), Ю. Осаченко, Ж. Лакана (дослідники концепції Ж. Лакана), О. Дьякова, О. Печеніної, Л. Філіпова та ін.

Проте недостатньо дослідженим є взаємозв'язок сучасного «фентезі» зі продуктивною уявою.

Мета статті – виокремлення істотних зв'язків феномену «фентезі» зі здатністю продуктивної уяви. При цьому зазначений феномен береться лише у своїй літературній формі.

Виклад основного матеріалу. Фентезі (англ. *fantasy*) – вид фантастичної літератури (або літератури про незвичайне), заснований на сюжетному припущенні ірраціонального характеру [3]. Таке визначення подане у літературному словнику, проте воно дуже обмежене і не дає повної картини. Адже витoki фентезі можна віднайти ще у героїчних епосах, таких як Махабхарат, Легенда про Зігфріда, Одиссея, цикл легенд про короля Артура і т.д. Знайти якість одне істинне джерело походження майже неможливо. Краще звернутися до літератури, де його почали використовувати вперше, перетворившись на окремий жанр, який на сьогодні посідає провідне місце за популярністю серед читачів. Набагато легше відстежити сучасну варіацію цього жанру. Одним із його засновників вважають шотландського письменника Джеймса МакДональда, автора таких творів, як «Принцеса та гоблін» та «Фантастес». Але набуло свого теперішнього обличчя «фентезі» і почало світову експансію з подачі англійського професора лінгвіста Джона Толкіна. Саме його можна вважати хрещеним батьком нового жанру, щоправда сам автор цього слова не вживає, він послуговується назвою «чарівні казки» (*fairytale*). Для Толкіна «чарівна казка» – це казка, що прямо або дотично стосується Фаєрії [11]. А вже сама фаєрія – це чарівний край, де па-

нують магія та сила первинної природи, зіткнення з якими може бути і прекрасним і жахливим, залежно від того, хто вступає у її володіння і з якою метою. Не кожному мандрівникові дано туди зайти, і ще меншій кількості запам'ятати подорож. А особлива сила Фасрії – це сила створення видінь «фантазії» безпосередньо зусиллям волі [11]. Толкін виділяв у казках три іпостасі: Містичне стосовно Надприроднього, Магічне стосовно Природи і Дзеркало призріння та жалості стосовно Людини [11]. Тобто у казках існують речі та явища, які не пояснюються, а сприймаються як цілком звичне, магія виступає природною силою, даром, давно забутим тепер умінням – вмінням слухати, до чого, на жаль, майже не здатні люди сучасної епохи, яку письменник називав епохою «передових способів руйнування». У цьому сенсі казки постають дзеркалом, чистим, не заму́тненим, яке показує не обличчя людини, а її душу, її внутрішнє «Я», істинну природу.

Ще один цікавий аспект, стереотип який стосується казок і якого торкається Толкін, що їх призначено суто для дітей. Чому так відбувається? Часто вважають, що казки – це вигадки та небилиці, які не здатні зацікавити дорослу людину, вони відволікають від реального життя, заважають, а дітям якраз потрібні такі розповіді, щоб розважати їх. Толкін знаходить таке пояснення: казки ніколи не були вигадками чи розвагою, казки завжди мали велику місію, провести дитину у «світ дорослих», пояснити їм життя у доступних термінах та поняттях, водночас показавши усю велич та захопливість всього, що нас оточує. А дорослі не здатні цього бачити, бо вони перестали вірити у дива, стали черствими та байдужими. Що насправді, на жаль, не так і далеко від істини. Та казки не повинні брехати, діти не повинні вирости з переконанням, що не існує нічого страшного і жахливого, що потрібно боятися цього. Набуття досвіду у всіх сферах життя – один з неодмінних етапів на шляху дорослішання. «Діти повинні рости та дорослішати, а не ставати Пітерами Пенами, і не втрачати невинність та допитливість, а здійснювати призначений їм шлях, яким, напевне, краще прийти до місця, ніж мандрувати у надії, хоча ми повинні мандрувати у надії, якщо хочемо кудись прийти. Це одна з тих речей, котрим може навчити чарівна казка», «що небезпеки, печалі, морок смерті можуть винагородити недосвідченого, незграбного, вайлуватого та егоїстичного юнца

відчуттям власної гідності, а інколи навіть мудрістю» [11]. Толкін на питання щодо правдивості казок відповідає, що казка є правдивою за умови, що в неї вірять. Та все таки між фентезі та казкою є відмінність, як стверджує польський письменник фантаст Станіслав Лем: «<...> фентезі принципово відрізняється від казки, бо фентезі – це гра з ненульовою сумою, та разом з тим не дуже то й відрізняється від казки, оскільки вони однаково антиверистичні по відношенню до подібного досвіду» [цит. за: 10]. Тобто він має на увазі, що казки повинні дотримуватися певної культурної, сталої традиції, де все відбувається за канонами, добрі перемагають злих, у кінці happy end, і всі живуть довго та щасливо. Фентезі ж базується на міфологічному підґрунті та матеріалі тисячолітньої давнини, будучи просякнутими вічними архетипами, але водночас не є статичними, а постають динамічними. Тобто розвиток подій не обов'язково повинен розгортатися за стандартним сценарієм, тут може відбутися різкий поворот, котрий кардинально змінить ситуацію. Та, з іншого боку, вони обидві користуються спільними прийомами та засобами, хоча й діють на різних рівнях свідомості, буття.

Одна з цікавих особливостей жанру фентезі – це місце і час дії творів. Переважно дії більшості книг відбуваються у історичну епоху, дуже близьку до нашого Середньовіччя. Та в чому особливість цієї історичної епохи, чому саме вона постає тлом для картини світу? Щодо цього можна зробити два припущення:

- по перше: з точки зору фентезі як літературного жанру тут немає нічого дивного. Адже, як відомо, джерелом натхнення для базової композиції послужили середньовічні лицарські романи, легенди про короля Артура та лицарів круглого столу, а також героїчні балади (пісня про Боевульфа), дія котрих відбувається в заданих часових рамках, де в основі поведінки були лицарські кодекси, честь та відвага;

- по-друге: якщо взяти назву Середньовіччя, наприклад, англійською вона звучить як *media level* – середній рівень. Тобто час і простір, що знаходиться посередині. У світі фентезі ця концепція не є випадковою. Адже фантазійні світи – це проміжні виміри між людиною і природою. Вимір, у якому водночас все перемішалось, де все існує у зародковому стані, де все можливо і

все чекає на того, хто здатен цей світ досягнути, пізнати, дати йому іскру життя, запустити його. Він водночас виступає джерелом переродження людської ідентичності, людського «Я», і тим, що від цього «Я» виростає і постає у ролі корелята людської духовності.

Дещо інший погляд на проблему фентезі пропонує американська письменниця Урсула ле Гуїн. Вона стверджує, що фентезі – це «мова для викладання історії духовної подорожі та внутрішньої боротьби між добром та злом» [цит. за: 9]. Тобто можна сказати, що для неї фентезі – це свого роду провідник, що виникає між трансцендентним виміром, у якому акумулюються усі доступні інтенції, та світом реальним, у котрому ми живемо. Перше не може існувати без іншого, вони взаємозалежні. Фентезі – це мова, прадавня мова, що будується на міфах, символах, образах, підкріплена архетипами. Мова, на якій не можна брехати і лукавити, на якій розмовляє сама природа, саме буття, мова, котрою творять, пісня, котра оживляє. Тому фентезі – це портал, пройти котрим здатна лише чиста душа, вільна від пут земних алузій, душа, котра «може бачити». Казка повинна не розважати, а зачаровувати. Ми забули мову, здатну на це. Девід Торо писав: «Здається, що все наше життя – це лише згасання та затухання у зрілому віці, і ми вже виявляємося нездатними виразити мрії свого дитинства, вони вивітрюються з нашої пам'яті перш ніж ми встигнемо зрозуміти їхню мову» [цит. за: 2]. Щоб знову набути мови казок, потрібно стати причетним до казкового екзистенціалізму, стати тілом та душею істотою, просякнутою захопленням, не просто сприймати світ, а ставитися до нього із захопленням. Захоплюватися, щоб проникнутись цінностями того, що ми сприймаємо [2]. Тут, мабуть, варто пригадати слова Аристотеля про подивування і філософію: «Бо ж і тепер і колись здивування спонукає людей філософствувати, до того ж спочатку вони дивувались тому, що безпосередньо викликало нерозуміння, а потім, крок за кроком просуваючись таким чином далі, вони задавались запитанням про щось більш значуще» [1, с. 69].

Проте подивування для сучасного світу, розбещеного новітніми досягненнями науки і техніки, заглибленого у самих себе, котрий звик до глобальних потрясінь та світових катастроф, де всі події стали набором даних у вигляді цифр, стає щораз все рід-

кіснішим явищем. Усе частіше виникає проблема відчуження людини від світу і від самої себе, що, зі свого боку, веде до трансформації суспільства у споживацьку масу, що не здатна розглядати нічого довкола себе, що безпосередньо не впливає на неї. Тому дивуватися більше нікому і нічим. Недаремно, кажуть, що казку, диво здатні побачити діти – не тому, що вони нічого не розуміють, а тому, що в них живе неймовірна жага пізнання, віра у неможливе, у чарівне. Для них увесь світ, – одне велике подивування, місце, у якому можливо все, де немає перепон для здійснення мрій, де все сповнене живою душею, прадавньою магією образів та символів. Саме тому казки в більшості потрібні не дітям, а нам, дорослим, щоб ніколи цього не забували, щоби могли хоч на деякий час повернутися до цього стану, стану, коли ти можеш відчутти весь світ. У цьому і полягає зрілість, мудрість, котру набуваємо з часом. Це те, до чого ми повинні прийти знову, адже «<...> прийде час, коли ти вже станеш настільки доросла, що знову зацікавишся казками» [6, с. 6] – геніальні слова великого письменника Клайва Стейплза Льюїса.

Таким чином, як феномен культури фентезі просуває у масову свідомість певні ідеали, норми, транслює особливий світоглядний зміст, певний досвід людства. Активний вплив дозволяє фентезійній індустрії виступати механізмом, що здійснює спрямовану трансляцію значень, які організують соціальну дійсність цивілізованої людини.

Стосовно природи *продуктивної уяви* варто залучити найбільш адекватну концепцію, яка належить Е. Ільєнкову [4]. Він уважає, що уява аж ніяк не постає вмінням створювати щось таке, чого немає у реальності. Навпаки: саме уява є здатністю *бачити те, що є*. Щоб дійсно побачити щось, його треба *звести у образ*. Отже, саме продуктивна уява дає нам можливість бачити предмет, звести його «у образ» і утримувати в ньому. Ми діємо, як каже М. Мамардашвілі, у світі, який бачимо, але бачимо те, що уявляємо. Ми бачимо «очима уяви». Оком ми не бачимо, оком ми «діємо в світі». Об'єкти «інтендовані і видимі уявою, а не оком» [7, с. 427–428].

Найважливіше, на нашу думку, в ільєнківській концепції продуктивної уяви – твердження, що саме уява є здатністю бачити світ *очима роду людського*, очима інших людей, реально в

них не перевтілюючись. Е. Ільєнков пише: «<...> специфічно людська форма споглядання – здатність бачити все те, що особисто для мене як такого абсолютно жодного “корисливого інтересу” не складає, але є дуже “важливим та цікавим” з точки зору сукупного “інтересу” всіх інших людей, з точки зору “інтересів роду”» [4]. Таким чином, продуктивна уява має відверто *комунікативну природу*. «Уміти бачити предмет по-людськи – значить уміти бачити його очима іншої людини, очима всіх інших людей, значить у самому акті безпосереднього споглядання виступати повноважним представником “людського роду” <...>. Це своєрідне вміння саме й викликає до життя ту саму здатність, котра зветься “уявою”, “фантазією”, – ту саму здатність, котра пізніше у мистецтві досягає професійних вершин свого розвитку, своєї культури» [4].

Тварина сприймає світ очима свого виду, і ця здатність передається генетично. У людей продуктивна уява є здатністю бачити світ очима роду людського, очима інших людей, реально в них не перевтілюючись. Цією здатністю індивід оволодіває у процесі освоєння форм людської життєдіяльності. З самого початку, з пелюшок, «свій досвід» у дитини формується винятково шляхом привласнення досвіду інших, дорослих, досвіду поколінь роду людського. І бачити по-людськи навколишні предмети дитина навчається саме «очима інших», освоюючи представлений у них *смысл*. Тільки таким способом формується у неї «свій погляд», «свій досвід». Продуктивна уява постає не просто однією зі здатностей людини, вона виступає здатністю засвоїти будь-яку здатність, основою креативності усіх сил душі, рушійною силою людської душі.

Як зауважує В. Лімонченко, в актах роботи продуктивної уяви не тільки предмет піднятий «у образ», і не тільки сам суб'єкт підносить себе «у образ», але він, суб'єкт, є *присутнім* в цьому образі, присутнім *усією своєю істотою*. Уява насичена світом, але й уявлюване насичене суб'єктом [5, с. 65]. Саме так література жанру «фентезі» здатна захоплювати людину.

Безперечно, зрозумілим є той факт, що фентезі ґрунтується на людській здатності *продуктивної уяви*. Більше того, фентезі певним чином – і досить *інтенсивно* – розвиває цю здатність. Уява не відриває людину від реальності, від життя, навпаки – дає змо-

гу у цій реальності жити власне по-людськи. Так само і феномен «фентезі» (в окреслених нами параметрах) не відриває індивіда від реальності, а дає змогу бачити її глибше, змістовніше, цілісніше. Проте надмірне захоплення винятково літературою «фентезі» здатне замикати індивіда у власному «я», у власних переживаннях, мріях, станах. Тому варто прислухатись до слів С. Марєєва: «Та форма уяви, яка пов'язана з винаходом і впливом на дійсність, є формою реалістичного мислення, тому що вона виникає з реального предметної діяльності. Навпаки, діяльність уяви, підпорядкована “принципам задоволення”, породжує всілякі збочення і химери. Мрійлива форма уяви розвивається з байдикування» [8, с. 32].

Висновки. Онтологічним суб'єктивним підґрунтям освоєння феномену «фентезі» постає продуктивна уява. Зі свого боку, фентезі здатне досить інтенсивно розвивати цю здатність, особливо у своїх класичних взірцях, – здатність переживати непрожите, залучатись до досвіду людства, навчатись дивитися на світ очима роду людського (а не просто занурюватись у вигаданий світ). Водночас фентезі має специфічну властивість вилучати індивіда із дійсності, *розбещувати* здатність продуктивної уяви, фантазії, і тим самим «збочувати» людину – за тієї умови, коли порушується розумна міра спілкування з цим дивовижним жанром.

Література

1. Аристотель. Метафизика / Аристотель // Аристотель. Сочинения : в 4-х т. / Аристотель. – М. : Мысль, 1976. – Т. 1. – С. 63–369.
2. Башляр Г. Избранное: Поэтика грёзы / Гастон Башляр ; пер. с фр. – М. : Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН), 2009. – 440 с. – (Книга света).
3. Гопман В.Л. Фентези [Электронный ресурс] / В.Л. Гопман // Литературная энциклопедия терминов и понятий / под ред. А.Н. Николюкина ; Институт научн. информации по общественным наукам РАН. – М. : НПК «Интелвак», 2001. – 1600 стб. – Режим доступа : http://biblio.imli.ru/images/abook/teoriya/Literaturnaya_entsiklopediya_terminov_i_ponyatiy_2001.pdf.
4. Ильенков Э.В. Об эстетической природе фантазии [Электронный ресурс] / Э.В. Ильенков. – Режим доступа : <http://caute.ru/ilyenkov/texts/iki/phantasia.html>.

5. Лимонченко В.В. Роль продуктивного воображения в процессе утверждения единства теории и практики / В.В. Лимонченко // Проблемы философии : Республиканский межведомственный научный сборник. – К. : Вища школа, 1989. – Вип. 81. – С. 62–69.

6. Льюїс К.С. Хроніки Нарнії : збірка / К.С. Льюїс ; [пер. з англ. І. Ільїн, О. Кальниченко, К. Воронкіна]. – Х. : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2017. – 912 с.

7. Мамардашвили М.К. Лекции о Прусте: психологическая топология пути / М.К. Мамардашвили. – М. : ED MARGINEM, 1995. – 546 с.

8. Мареев С.Н. Л.С. Выготский о внутренней речи и мышлении (критика г-на Д. Бэкхарста) / С.Н. Мареев // Вестник Казахстанско-Американского Свободного Университета. Научный журнал. 5 выпуск: вопросы психологии. Личность, образование, общество. – Усть-Каменогорск, 2015. – С. 24–34.

9. Павлухина О.В. Литература фэнтези в контексте современной культуры: предпосылки, особенности жанра, читательская аудитория [Электронный ресурс] / О.В. Павлухина // Вестник Волжского университета им. В.Н. Татищева. – 2013. – № 4 – С. 49–57. – Режим доступа : <https://cyberleninka.ru/article/v/literatura-fentezi-v-kontekste-sovremennoy-kultury-predposylki-osobennosti-zhanra-chitatelskaya-auditoriya>.

10. Сапковский А. Дорога без возврата [Электронный ресурс] / А. Сапковский. – М. : АСТ, 1999. – Режим доступа : http://samlib.ru/s/sekka_p/pirug.shtml.

11. Толкин Дж.Р.Р. О волшебных сказках / Дж.Р.Р. Толкин // Толкин Дж.Р.Р. Приключения Тома Бамбадила и другие стихи из Алой Книги : стихи и повести / Дж.Р.Р. Толкин ; пер. с англ. – М., 1992. – С. 181–251. – Режим доступа : <http://fairypot.narod.ru/story/Tolkien.htm>.

References

1. Aristotel. (1976). *Metafizika* [Metaphysics]. In Aristotel, *Sochine-niia – Works* (Vols. 1–4; Vol. 1), (pp. 63–369). Moscow: Mysl [in Russian].

2. Bashliar, G. (2009). *Izbrannoe: Poetika grozy* [Selected: Poetics of the Dream]. Moscow: Rossiiskaia politicheskaiia enciklopediia (ROSSPEN) [in Russian].

3. Gopman, V.L. (2001). Fentezi [Fentyusi]. In A.N. Nikoliukin (Ed.), *Literaturnaia enciklopediia terminov i poniatii – Literary Encyclopedia of Terms and Concepts*. Moscow: NPK «Intelvak». Retrieved from http://biblio.imli.ru/images/abook/teoriya/Literaturnaya_enciklopediya_terminov_i_po_nyatij_2001.pdf [in Russian].

4. Ilenkov, E.V. (1964). *Ob esteticheskoi prirode fantazii [On the aesthetic nature of fantasy]*. Retrieved from <http://caute.ru/ilyenkov/texts/iki/phantasia.html> [in Russian].

5. Limonchenko, V.V. (1989). Rol produktivnogo voobrazheniia v protsesse utverzheniia edinstva teorii i praktiki [The role of productive imagination in the process of affirming the unity of theory and practice]. *Problemy filosofii – Problems of Philosophy*, 81, 62–69. Kiev: Vysshiaia shkola [in Russian].

6. Liuis, K.S. (2017). *Khroniki Narnii: zbirka [The Chronicles of Narnia: collection]*. (I. Ilin, O. Kalnychenko, & K. Voronkina, Trans.). Khar'kiv: Knyzhkovyi Klub «Klub Simeinoho Dozvillia» [in Ukrainian].

7. Mamardashvili, M.K. (1995). *Lekcii o Pruste: Psikhologicheskaia topologiia puti [Lectures on Proust: Psychological topology of the path]*. Moscow: ED MARGINEM [in Russian].

8. Mareev, S.N. (2015). L.S. Vygotskii o vnutrennei rechi i myshlenii (kritika g-na D. Bekkharsta) [L.S. Vygotsky on inner speech and thinking (criticism of Mr. D. Beckhast)]. *Vestnik Kazakhstansko-Amerikanskogo Svobodnogo Universiteta. Nauchnyi zhurnal. 5 vypusk: voprosy psikhologii. Lichnost, obrazovanie, obshchestvo – Bulletin of the Kazakh-American Free University. Science Magazine. Issue 5: Issues of Psychology. Personality, education, society* (pp. 24–34). Ust-Kamenogorsk [in Russian].

9. Pavlukhina, O.V. (2013). Literatura fentezi v kontekste sovremennoi kultury: predposylki, osobennosti zhanra, chitatelskaia auditoriia [Literature of fantasy in the context of modern culture: prerequisites, features of the genre, readership]. *Vestnik Volzhskogo universiteta im. V.N. Tatishcheva – Bulletin of the Volzhsky University named by V.N. Tatishchev*, 4, 49–57. Retrieved from: <https://cyberleninka.ru/article/v/literatura-fentezi-v-kontekste-sovremennoy-kultury-predposylki-osobennosti-zhanra-chitatelska-ya-auditoriya> [in Russian].

10. Sapkovskii, A. (1999). *Doroga bez vozrata [The road without a back]*. Moscow: AST. Retrieved from http://samlib.ru/s/sekka_p/pirug.shtml [in Russian].

11. Tolkin, Dzh.R.R. (1992). O volshebnykh skazkakh [About fairy tales]. In Dzh.R.R. Tolkin, *Priklucheniia Toma Bambadila i drugie stikhi iz Aloi Knigi: Stikhi i povesti – The Adventures of Tom Bombadil and Other Verses from the Scarlet Book: Poems and Tales* (pp.181–251). Moscow. Retrieved from <http://fairypot.narod.ru/story/Tolkien.htm> [in Russian].

DUDURYCH Vitalii – Postgraduate student of the Philosophy Department named after Valeriy Skotnyi, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Ivan Franko str., 24, Drohobych, 82100, Ukraine (dudurych@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1136-9052>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4727.39.139638>

THE PHENOMENON OF «FANTASY» AND THE ABILITY OF PRODUCTIVE IMAGINATION

Abstract. «Fantasy» as a separate phenomenon for research appeared at the end of the last century, but its rather serious impact on those who are part of the way of being a human person, on their orientation in the world objectively requires a deep analysis of the very phenomenon of «fantasy» and the nature of a productive imagination. The problem is that we must understand the nature of the attractiveness of the «fantasy reality» for modern youth and to fix the parameters of the real-positive influence of the fantasy on the development of such a universal ability, which is a productive imagination. The purpose of the article is to identify the essential links of the phenomenon of «fantasy» with the ability of a productive imagination. As a phenomenon of culture, fantasy promotes certain ideals and norms in the mass consciousness, translates a special ideological content, a certain experience of mankind. The active influence allows the fantasy industry to act as a mechanism that carries out a straightforward translation of meanings that organizes the social reality of a modern person.

It is the productive imagination that is the ability to see the existing. In order to really see something, it must be reduced to an image. Consequently, the very productive imagination gives us the opportunity to see the object, to convert it «into the image» and to keep it in it. Imagination is the ability to see the world through the eyes of the human race, through the eyes of other people, not really transforming them into them. Productive imagination appears not only as one of the abilities of man, it acts as the ability to absorb any ability, the basis of creativity of all forces of the soul, the driving force of the human soul.

Ontological subjective foundation for the development of the phenomenon of «fantasy» appears a productive imagination. For its part, the fantasy is capable of developing this ability in a rather in-

tensive manner, especially in its classical models, – the ability to survive, not to pass through, to be engaged in the experience of mankind, to learn to look at the world through the eyes of the human race (and not simply immerse in the fictional world). At the same time, the fantasy has a specific property to seize the individual from reality, to distort the ability of productive imagination, and this way «pervert» a person under the condition that a reasonable measure of communication with this amazing genre is violated.

Keywords: fantasy, fairy tale, productive imagination, tradition, admiration.

Одержано 14.05.2018